

## Załącznik 1. Logika interwencji OP IV i działania 6.1 OP VI RPO WP 2014-2020

### WPROWADZENIE

Logika interwencji jest rozumiana jako związki przyczynowo - skutkowe zachodzące pomiędzy poszczególnymi elementami:

- a) problemami do rozwiązania, potrzebami do zaspokojenia lub szansami do wykorzystania,
- b) podjętymi działaniami,
- c) produktami i rezultatami bezpośrednimi podjętych działań (wskaźniki produktu i rezultatu),
- d) rezultatami strategicznymi podjętych działań (cele szczegółowe).

Na osiągnięcie rezultatów bezpośrednich, a przede wszystkim rezultatów strategicznych często znaczący wpływ mają reakcje bezpośrednich odbiorców wsparcia (np. użytkowników infrastruktury) oraz czynniki zewnętrzne (np. uregulowania prawne), w tym inne polityki i programy, zaś na ostateczne powodzenie interwencji ma wpływ trafność doboru działań oraz przewidzenie czynników oddziałujących na interwencję.

Zespół badawczy odtworzył i wstępnie zweryfikował poprawność przyjętej w OP IV i działaniu 6.1 logiki interwencji w oparciu o analizę dokumentacji programowej oraz wywiady indywidualne przeprowadzone z przedstawicielami IZ RPO WP 2014-2020 i ekspertami dziedzinowymi. Weryfikacja skuteczności przyjętej logiki interwencji została opisana w rozdziale 3 w oparciu o wyniki oceny efektów interwencji i jej wpływu na realizację przyjętych celów szczegółowych (rozdział 3), z uwzględnieniem wpływu czynników zewnętrznych i wewnątrz programowych (rozdział 3.11). Wykorzystanie w obecnym badaniu *ex-post* podejścia opartego na ewaluacji bazującej na teorii (TBE) służy przede wszystkim przeanalizowaniu kontekstu i mechanizmów zmiany w celu określenia sposobów osiągnięcia (lub nieosiągnięcia) poszczególnych celów interwencji. Ograniczeniem jest jednak wczesny etap realizacji badania (część projektów jest nadal w realizacji, część zakończyła się niedawno), podczas gdy możliwość potwierdzenia wpływu interwencji na zmiany, w tym możliwość potwierdzenia osiągnięcia wyznaczonych celów szczegółowych, wymaga analizy w dłuższym horyzoncie czasowym. Niemniej jednak wnioski z analiz przeprowadzonych na obecnym etapie wdrażania interwencji powinny być przydatne dla optymalizacji projektowanego modelu wsparcia w obszarze ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju potencjału endogenicznego regionu w perspektywie 2021-2027.

### ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY I WYZWANIA – TEORIA BAZOWA

W diagnozie wyzwań i potrzeb, zawartej w RPO WP 2014-2020, wskazano na następujące problemy i wyzwania, uzasadniające interwencję publiczną w takim zakresie, jaki został przewidziany w OP IV. Należą do nich:

*Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*

[Wpisz tutaj]

- okresowe niedobory w zaopatrzeniu w wodę w południowej części województwa;
- niski poziom retencji wód powierzchniowych i gruntowych, brak dużych i małych zbiorników retencyjnych oraz polderów;
- brak wystarczającego zabezpieczenia przeciwpowodziowego dużej części województwa przy jednocześnie dużej częstotliwości występowania powodzi;
- niedostatecznie wyposażenie służb ratowniczych i brak rozbudowanego, nowoczesnego systemu wczesnego ostrzegania w przypadku zagrożeń;
- niewystarczające moce przerobowe RIPOK-ów do zagospodarowania odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz odpadów powstających po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu;
- niski udział odpadów zbieranych selektywnie w całkowitej masie zebranych odpadów komunalnych (12% w 2012 r.);
- dysproporcja między liczbą osób obsługiwanych przez sieci wodociągowe i sieci kanalizacyjne (w 2012 r. z sieci wodociągowej korzystało 76% mieszkańców województwa, natomiast z sieci kanalizacyjnej - 60,7% mieszkańców);
- zły stan ogólny 83% jednolitych części wód powierzchniowych;
- postępująca antropopresja i związane z nią zanieczyszczenie środowiska, oddziałujące na obszary i gatunki chronione - formami ochrony przyrody objęte jest blisko 45% powierzchni województwa, w regionie występuje liczna grupa gatunków chronionych i rzadkich roślin i zwierząt, w tym unikalnych w skali kraju;
- zły stan znacznej części bogatych zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego regionu - potrzeba gruntownych prac remontowo-konserwatorskich (problem dotyczy m.in. założeń dworskich, zabytków przemysłu, techniki i sztuki inżynierskiej czy nieużytkowanych cerkwi);
- utrudniony dostęp do oferty kulturalnej na obszarach o peryferyjnym położeniu oraz niekorzystnych warunkach ekonomicznych.

Jako główne wynikające z diagnozy wyzwanie w obszarze ochrony środowiska wskazano na „poprawę stanu środowiska i zachowanie różnorodności biologicznej, przy równoczesnym zwiększeniu skuteczności w reagowaniu na klęski żywiołowe”, a oczekiwane efekty interwencji miały obejmować:

- zwiększenie możliwości monitorowania ewentualnych zagrożeń i zarządzania zagrożeniami, poprawę koordynacji akcji ratunkowych, rozwój form małej retencji, polepszenie ochrony przeciwpowodziowej obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym;
- poprawę gospodarowania odpadami komunalnymi i innymi niż komunalne oraz zwiększenie poziomu surowców wtórnych podlegających recyklingowi;
- poprawę stanu gospodarki wodno-ściekowej;
- przywrócenie różnorodności biologicznej, odpowiednie ukierunkowania ruchu turystycznego, wzrost poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i jakości informacji o środowisku.

[Wpisz tutaj]

W obszarze kultury jako główne wyzwanie wskazano „zachowanie dla przyszłych pokoleń zasobów dziedzictwa kulturowego”, a oczekiwane efekty interwencji miały obejmować:

- polepszenie stanu obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych;
- rozwój zasobów kultury;
- poprawę dostępności dóbr kultury.

W obszarze odpowiadającym interwencji w działaniu 6.1, w diagnozie społeczno-gospodarczej województwa zauważono następujące problemy i wyzwania:

- duży potencjał uzdrowiskowy województwa, przy jednocześnie niskiej jakości bazy infrastrukturalnej oraz niewystarczającej liczbie wysokokwalifikowanego personelu medycznego;
- spadek jakości świadczeń leczniczych ograniczający popyt dla usług oferowanych przez sektor uzdrowiskowy;
- słabszy rozwój obszarów uzdrowisk, większe bezrobocie i częstsze przypadki wykluczenia społecznego w porównaniu do reszty województwa i kraju;
- niski poziom przedsiębiorczości w regionie.

Oczekiwane efekty interwencji obejmować miały zmodernizowanie kluczowych elementów istniejącej infrastruktury ochrony zdrowia, poprawę stanu wyposażenia podmiotów leczniczych w specjalistyczny i wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny w celu zaspokojenia potrzeb pacjentów i zwiększenia jakości i dostępności usług medycznych oraz wydłużenia aktywności zawodowej mieszkańców województwa.

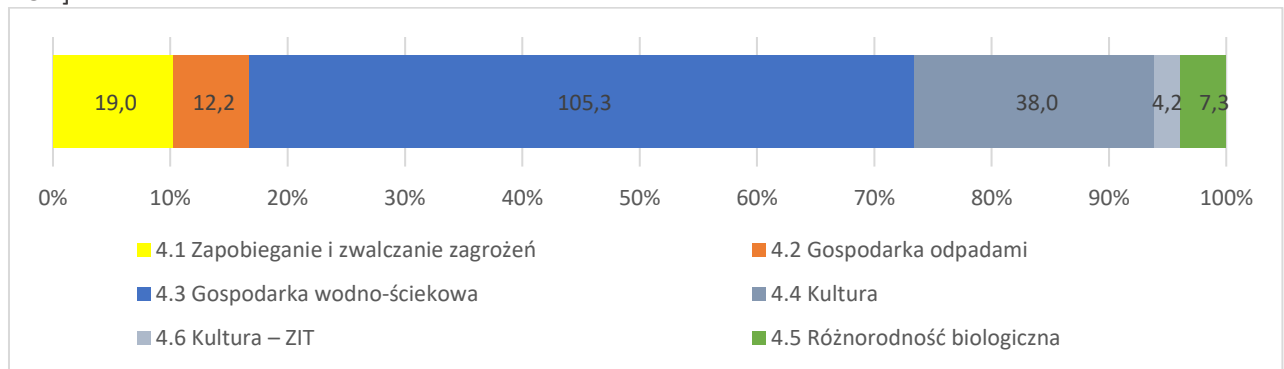
#### WYZNACZONE CELE I DZIAŁANIA SŁUŻĄCE ICH REALIZACJI – TEORIA ZMIANY

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy i wyzwania zaplanowano interwencję w ramach Osi Priorytetowej IV *Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego* oraz w ramach działania 6.1 *Rozwój potencjału endogenicznego regionu*, wdrażanego w ramach Osi Priorytetowej VI *Spójność przestrzenna i społeczna* RPO WP 2014-2020.

Celem nadrzędnym OP IV jest ochrona środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu. Cel ten ma zostać osiągnięty dzięki realizacji wpisujących się w priorytety inwestycyjne 5b, 6a, 6b, 6c, 6d działań: 4.1 *Zapobieganie i zwalczanie zagrożeń*, 4.2 *Gospodarka odpadami*, 4.3 *Gospodarka wodno-ściekowa*, 4.4 *Kultura*, 4.5 *Różnorodność biologiczna*, 4.6 *Kultura - ZIT*. Całkowita alokacja środków UE na OP IV wynosi 185,9 mln EUR, co odpowiada 5,9% środków UE przeznaczonych na realizację RPO WP 2014-2020. Ponad połowa (56,6%) środków UE przeznaczonych na OP IV przypada na działanie 4.3 *Gospodarka wodno-ściekowa*.

[Wpisz tutaj]

WYKRES 1. ALOKACJA ŚRODKÓW UE NA POSZCZEGÓLNE DZIAŁANIA OP IV RPO WP 2014-2020 [MLN EUR]



Źródło: Opracowanie własne na podstawie SzOOP RPO WP 2014-2020, wersja z dn. 22 grudnia 2020 r.

Celem szczegółowym wyznaczonym dla działania 6.1 *Rozwój potencjału endogenicznego regionu* jest **poprawiona struktura zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach uzdrowiskowych**. Na realizację działania przeznaczono alokację środków UE wysokości 20 mln EUR. Działanie wpisuje się w priorytet inwestycyjny 8b *Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój*.

Ze względu na bardzo duże zróżnicowanie tematyczne poszczególnych obszarów interwencji będących przedmiotem badania, logiki interwencji przyjęte dla każdego z działań OP IV i działania 6.1 przedstawiono je na oddzielnych schematach.

### 2.3.1 PI 5B - DZIAŁANIE 4.1 ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ

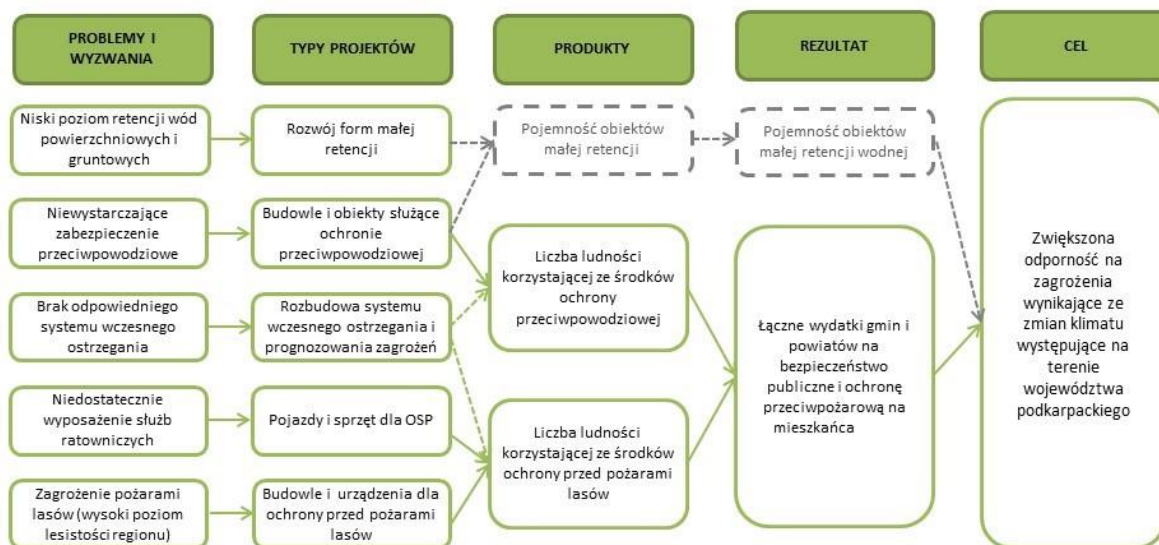
W działaniu 4.1 przewidziano realizację typów projektów odpowiadających na zdiagnozowane wyzwania i problemy w zakresie:

- retencjonowania wody,
- zabezpieczenia przeciwpowodziowego,
- systemu wczesnego ostrzegania,
- wyposażenia służb ratowniczych,
- przeciwdziałania pożarom lasów.

Zaplanowany zakres interwencji wskazuje na kompleksowość zastosowanego podejścia do realizacji wyznaczonego celu, jakim jest zwiększenie odporności na zagrożenia naturalne, w tym wynikające ze zmian klimatu. Dobór środków realizacji celu (typów projektów) oraz wskaźników produktu i rezultatu jest trafny w kontekście zdiagnozowanych deficytów oraz adekwatny dla przyjętego celu interwencji.

[Wpisz tutaj]

RYСУNEK 1. SCHEMAT LOGIKI INTERWENCJI W PI 5B1



Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i SzOOP

W tabeli poniżej opisano przejęte w RPO WP 2014-2020 założenia odnośnie teorii zmiany i mechanizmu zmiany oraz wskazano na zidentyfikowane czynniki warunkujące zmianę.

TABELA 1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA LEŻĄCE U PODSTAW POŻĄDANEGO MECHANIZMU ZMIANY W OBSZARZE ZAPOBIEGANIA I ZWALCZANIA ZAGROŻEŃ (PI 5B -DZIAŁANIE 4.1)

Lp.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
1	Dzięki organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych możliwe będzie przeprowadzanie skoordynowanych akcji ratunkowych.	<p>Projekty obejmujące rozbudowę istniejącego regionalnego systemu wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń, zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej oraz sprzętu i/lub wyposażenia do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii dla potrzeb OSP, a także budowę lub modernizację budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów (typy projektów 3, 4 i 5) będą wpływać na <b>poprawę technicznych możliwości wczesnego ostrzegania i reagowania na zagrożenia</b>, co przekładać się powinno na skrócenie czasu reakcji w sytuacjach zagrożenia, zmniejszenie skali szkód oraz zwiększenie odporności regionu na zagrożenia związane ze zmianami klimatu.</p> <p>Choć budowa odpowiedniej bazy sprzętowej (możliwości technicznych) jest warunkiem koniecznym do prowadzenia skoordynowanych akcji ratunkowych, to jednak <b>nie jest warunkiem jedynym i wystarczającym</b>. Pożądana zmiana warunkowana będzie prowadzeniem w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (KSRG) <b>działań organizacyjnych i systemowych</b> (m.in. rozwój bazy sprzętowej PSP, rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń), utrzymaniem <b>odpowiednich zasobów ludzkich</b> (np. odpowiednio liczna i dobrze wyszkolona kadra PSP, wystarczająca liczba członków OSP), a dodatkowo - w kontekście ochrony przed pożarami lasów - prowadzeniem działań organizacyjnych i systemowych związanych z zapobieganiem i identyfikacją pożarów lasów przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. Możliwość szybkiego i adekwatnego do</p>

<sup>1</sup> W toku wdrażania RPO WP 2014-2020, w związku z problemami ze spełnieniem warunku dotyczącego zgodności inwestycji z RDW, skutkujących ograniczeniem możliwości realizacji projektów dotyczących małej retencji, zmieniono zakres wskaźników produktu (usunięcie wskaźnika *Pojemność obiektów małej retencji*) oraz zmieniono wskaźnik rezultatu (zastąpienie wskaźnika *Pojemność obiektów małej retencji wodnej* wskaźnikiem *Łączne wydatki gmin i powiatów na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na mieszkańca*). Na schemacie nieaktualne wskaźniki oznaczono linią przerywaną i kolorem szarym. Ponadto można zauważyć, że zastosowane w RPO WP 2014-2020 do opisu produktów wskaźniki mają de facto charakter rezultatu i na poziomie SzOOP zostały zdefiniowane jako wskaźniki rezultatu bezpośredniego. W SzOOP za wskaźnik produktu dla działania 4.1 przyjęto *Długość wałów przeciwpowodziowych* [km]. Odpowiada on jednak tylko jednemu typowi projektu, tj. realizacji inwestycji mających na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym (typ 2).

[Wpisz tutaj]

Lp.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
		<p>zagrożeń reagowania będzie także uzależniona od <b>przestrzennego rozkładu występowania ww. zagrożeń i ich ew. kumulacji w czasie</b> (wzrost liczby zdarzeń związany jest ze skutkami zmian klimatu, a przyszła intensywność i lokalizacja nie jest możliwa do pełnego przewidzenia).</p> <p>Interwencja RPO WP 2014-2020, ze względu na <b>ograniczoną skalę finansową oraz przyjętą demarkację między RPO a POIiŚ 2014-2020</b>, nie może zapewnić wystarczającego wyposażenia wszystkich służb ratowniczych na terenie całego województwa. Wpływ na ewentualne zmiany będzie mieć także interwencja POIiŚ 2014-2020, środki Budżetu Państwa, środki NFOŚiGW i WFOŚiGW w Rzeszowie, środki samorządowe oraz środki własne Lasów Państwowych, kierowane na utrzymanie, rozwój i doposażanie służb ratowniczych (w szczególności OSP i PSP), jak również utrzymanie i rozwój infrastruktury przeciwpożarowej w Lasach Państwowych.</p>
2	Rozwój form małej retencji oraz budowa lub modernizacja budowli i urządzeń przeciwpowodziowych przyczynią się do zwiększenia odporności na wypadek wystąpienia powodzi (w przypadku małej retencji - także do zapobiegania suszy).	<p>Przedsięwzięcia scharakteryzowane w SzOOP w typach projektów 1 i 2 mają potencjalnie <b>bezpośredni wpływ na zabezpieczenie przed powodzią</b> (ew. także suszą) obszarów w strefie ich oddziaływania. Skuteczność tych rozwiązań wymaga jednak zapewnienia <b>kompleksowych rozwiązań w skali poszczególnych zlewni</b>, tj. koordynacji różnorodnych działań prewencyjnych (w tym działań techniczno-inżynierskich, jak i nietechnicznych: organizacyjnych i informacyjnych). Realne zwiększenie bezpieczeństwa na terenach zalewowych jest składową wielu uzupełniających się działań na danym obszarze, w tym: budowy lub modernizacji infrastruktury przeciwpowodziowej, zwiększenia pojemności retencyjnych zlewni (m.in. poprzez budowę zbiorników retencyjnych), rozwoju systemów identyfikacji zagrożeń oraz wczesnego powiadamiania i reagowania (typy projektów 3 i 4).</p> <p>Skala potrzeb regionu w zakresie działań służących ochronie przeciwpowodziowej i zapobieganiu suszy znacznie przekracza możliwości warunkowane alokacją środków UE na działanie 4.1 Potencjalny wkład w zwiększenie odporności regionu na wypadek powodzi będą miały <b>inwestycje dofinansowane w ramach POIiŚ 2014-2020</b> w zakresie planistycznym (wstępna oceny ryzyka powodziowego, plany zarządzania ryzykiem powodziowym), infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej oraz zbiorników retencyjnych (w tym obiektów małej retencji leśnej), zagospodarowania wód opadowych na obszarach miejskich, a także wzmocnienia systemów identyfikacji i ostrzegania przed zagrożeniami.</p> <p>Istotny wpływ na zakres inwestycji dofinansowanych ze środków UE będzie miał przyjęty na poziomie Umowy Partnerstwa <b>warunek, zgodnie z którym dofinansowane mogły być wyłącznie projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły</b> (dofinansowanie przedsięwzięć wpisanych na listach nr 2 nie było dozwolone do czasu potwierdzenia przez Komisję Europejską zgodności z RDW drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach).</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i wyników badań ewaluacyjnych

### 2.3.2 PI 6A - DZIAŁANIE 4.2 GOSPODARKA ODPADAMI

W działaniu 4.2 przewidziano realizację przedsięwzięć ujętych w planie inwestycyjnym (PI) stanowiącym załącznik do *Planu gospodarki odpadami województwa podkarpackiego do 2022*, w tym:

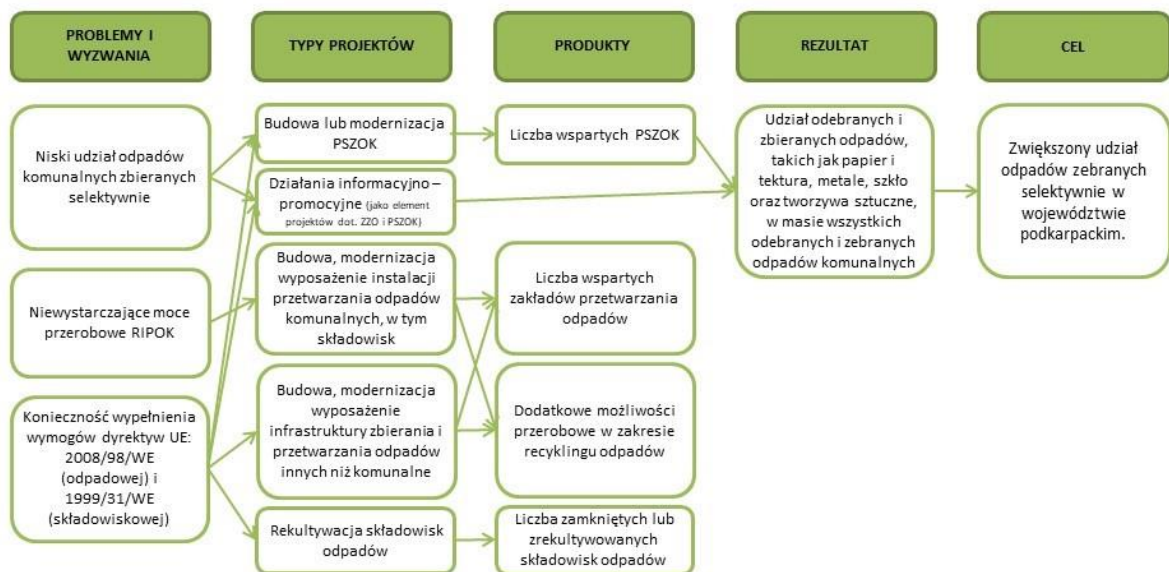
- budowę lub modernizację infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- budowę lub modernizację infrastruktury do przetwarzania odpadów komunalnych,
- budowę lub modernizację infrastruktury służącej gospodarowaniu odpadami innymi niż komunalne, z uwzględnieniem osadów ściekowych,
- rekultywację składowisk odpadów.

[Wpisz tutaj]

Założono, że przedmiotem wsparcia powinny być projekty kompleksowe, zaplanowane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, umożliwiające osiągnięcie celu dyrektywy 2008/98/WE. Elementem projektów dotyczących budowy lub modernizacji infrastruktury do selektywnej zbiórki i przetwarzania odpadów komunalnych mogły być działania informacyjno-promocyjne dotyczące ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych.

Zaplanowany zakres interwencji został trafnie dostosowany do potrzeb województwa i charakteryzuje się kompleksowym podejściem do tworzenia potencjału zmiany w systemie gospodarowania odpadami. W przyjętej logice interwencji oczekiwany rezultat oraz cel szczegółowy zostały zawężone do zwiększenia udziału odpadów zebranych selektywnie, co odpowiada efektom tylko jednej grupy finansowanych przedsięwzięć, tj. projektów obejmujących budowę i modernizację PSZOK (obejmujących działania informacyjno-promocyjne). Należy jednak zaznaczyć, że jest to efekt kluczowy z punktu widzenia całego systemu gospodarowania odpadami oraz stanowiący warunek konieczny do stworzenia możliwości recyklingu odpadów i ich ponownego wykorzystania. Efekty pozostałych typów przewidzianych do dofinansowania przedsięwzięć powinno być zwiększenie odsetka odpadów podlegających odzyskowi, w tym recyklingowi oraz poprawę gospodarowania odpadami, co przewidziano w zapisach RPO WP 2014-2020 dla PI 6a.

RYSUNEK 2. SCHEMAT LOGIKI INTERWENCJI W PI 6A



Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i SzOOP

[Wpisz tutaj]

TABELA 2. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA LEŻĄCE U PODSTAW POŻĄDANEGO MECHANIZMU ZMIANY W OBSZARZE GOSPODARKI ODPADAMI (PI 6A -DZIAŁANIE 4.2)

Lp.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
1	Projekty przyczynią się do zwiększenia ilości odpadów selektywnie zebranych i wysegregowanych.	<p>Budowa, modernizacja i doposażenie PSZOK stwarza lub poprawia warunki techniczne odbioru odpadów segregowanych przez mieszkańców. Działania z zakresu edukacji społeczeństwa powinny skutkować zmianą zachowań i postaw mieszkańców województwa, prowadzącą do ograniczenia powstawania odpadów komunalnych oraz zwiększenia udziału odpadów segregowanych (a zmniejszenia ilości odpadów zmieszanych) przekazywanych do PSZOK, a także poprawy jakości segregacji poszczególnych frakcji. <b>Projekty dotyczące PSZOK i edukacji społeczeństwa stanowią więc kluczowy element rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.</b> Na możliwość zwiększenia udziału odpadów zebranych selektywnie wpływ będą mieć jednak <b>także rozwiązania prawne przyjęte na poziomie krajowym w zakresie organizacji, egzekwowania i raportowania selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz rozwiązania organizacyjne przyjęte na poziomie poszczególnych gmin w zakresie selektywnej zbiórki.</b></p> <p>Poza RPO WP 2014-2020, zgodnie z przyjętą demarkacją, wkład w realizację przyjętego celu będą miały także projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 (projekty dotyczące PSZOK obsługujących powyżej 20 tys. mieszkańców lub wartość ich kosztów kwalifikowanych była większa niż 2 mln zł)<sup>2</sup> oraz wsparcie oferowane przez WFOŚiGW w Rzeszowie.</p>
2	Projekty przyczynią się do zwiększenia odsetka odpadów podlegających odzyskowi, w tym recyklingowi.	<p>Inwestycje obejmujące budowę, modernizację i doposażenie zakładów zagospodarowania i przetwarzania odpadów przyczyniają się do <b>poprawy efektywności wydzielenia odpadów surowcowych ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych oraz do zwiększenia możliwości przerobowych w zakresie recyklingu, co wpływa na stworzenie warunków technicznych do zwiększenia odsetka odpadów podlegających odzyskowi, w tym recyklingowi.</b> Zapewnienie większego strumienia odpadów, które będą poddawane odzyskowi, powinno z kolei zostać zapewnione dzięki projektom dotyczącym budowy, modernizacji i doposażenia PSZOK oraz elementom informacyjno-promocyjnym projektów (wpływ na <b>zwiększenie ilości odpadów surowcowych wydzielonych ze strumienia odpadów powstających w gospodarstwach domowych</b>).</p> <p>Poza RPO WP 2014-2020, zgodnie z przyjętą demarkacją, wkład w realizację przyjętego celu będą miały także projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 (projekty dotyczące PSZOK obsługujących powyżej 20 tys. mieszkańców lub wartość ich kosztów kwalifikowanych była większa niż 2 mln zł oraz projekty dotyczące instalacji zagospodarowania odpadów, w tym recyklingu, o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 8 mln zł) oraz wsparcie oferowane przez WFOŚiGW w Rzeszowie.</p>
3	Projekty przyczynią się do osiągnięcia celów dyrektywy 2008/98/WE i dyrektywy 1999/31/WE	<p>Realizacja celów dyrektywy 2008/98/WE jest warunkowana funkcjonowaniem na poziomie gmin odpowiednio wyposażonych PSZOK, dostępnością PSZOK dla mieszkańców gmin oraz efektywnością instalacji do przetwarzania odpadów (przygotowania do odzysku i recyklingu, oraz ostatecznego recyklingu i odzysku odpadów przez ich wykorzystywanie jako zasobów). Narzędziem realizacji celów dyrektywy 2008/98/WE (a także m.in. dyrektywy 1999/31/WE) na poziomie krajowym jest <i>Krajowy plan gospodarki odpadami (KPGO)</i>, który zawiera m.in. ocenę, w jaki sposób plan wspiera realizację celów i przepisów przedmiotowej dyrektywy. Regionalnym odpowiednikiem KPGO jest <i>Plan gospodarki odpadami województwa podkarpackiego do 2022</i>. <b>W działaniu 4.2 RPO WP 2014-2020 wspierane są wyłącznie inwestycje wpisane do Planu Inwestycyjnego (PI) stanowiącego załącznik do WPGO WP. W ten sposób zapewniono, że realizowane projekty przyczynią się do realizacji celów omawianych dyrektyw UE (pod warunkiem, że założenia przyjęte w WPGO WP są poprawne).</b></p> <p>Dodatkowo na poziomie lokalnym osiągnięcie celów dyrektywy 2008/98/WE wspierają regulaminy utrzymania czystości i porządku obowiązujące na terenie poszczególnych gmin.</p> <p>Poza RPO WP 2014-2020, zgodnie z przyjętą demarkacją, wkład w realizację przyjętego celu będą miały także projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 (jak w pkt 2) oraz wsparcie oferowane przez WFOŚiGW w Rzeszowie.</p>

<sup>2</sup> Wyjątek od tej reguły stanowi możliwość dofinansowania w RPO WP 2014-2020 projektów dotyczących PSZOK w ramach konkursów dedykowanych dla MOF, w ramach których maksymalna kwota dofinansowania wynosi 4 mln zł (limit dotyczy wyłącznie projektów, w których powstanie więcej niż jeden PSZOK).



[Wpisz tutaj]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i wyników badań ewaluacyjnych

---

### 2.3.3 PI 6B - DZIAŁANIE 4.3 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

---

W działaniu 4.3 przewidziano realizację przedsięwzięć ujętych w KPOŚK, w tym budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków komunalnych i sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach z przedziału 2 - 10 tys. RLM. Ponadto wsparciem objęto budowę, rozbudowę i modernizację systemów zaopatrzenia w wodę (ujęcia, stacje uzdatniania wody, sieci wodociągowe) w ramach kompleksowych projektów - razem z kanalizacją<sup>3</sup> albo gdy zapewniona jest już gospodarka ściekowa zgodna z przepisami krajowymi i unijnymi<sup>4</sup>. Uzupełnieniem wymienionych inwestycji mógł być zakup urządzeń i aparatury pomiarowej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria).

Zaplanowany zakres interwencji został trafnie dostosowany do problemów i potrzeb województwa i charakteryzuje się kompleksowym podejściem do tworzenia potencjału zmiany w systemie gospodarki wodno-ściekowej. W przyjętej logice interwencji oczekiwany rezultat oraz cel szczegółowy koncentrują się na zwiększeniu udziału ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków, co odpowiada efektom projektów dotyczących oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej, które miały stanowić zdecydowaną większość dofinansowanych przedsięwzięć - zgodnie z pierwotnymi założeniami przeznaczono na nie 96% środków UE alokowanych na PI 6b<sup>5</sup>.

---

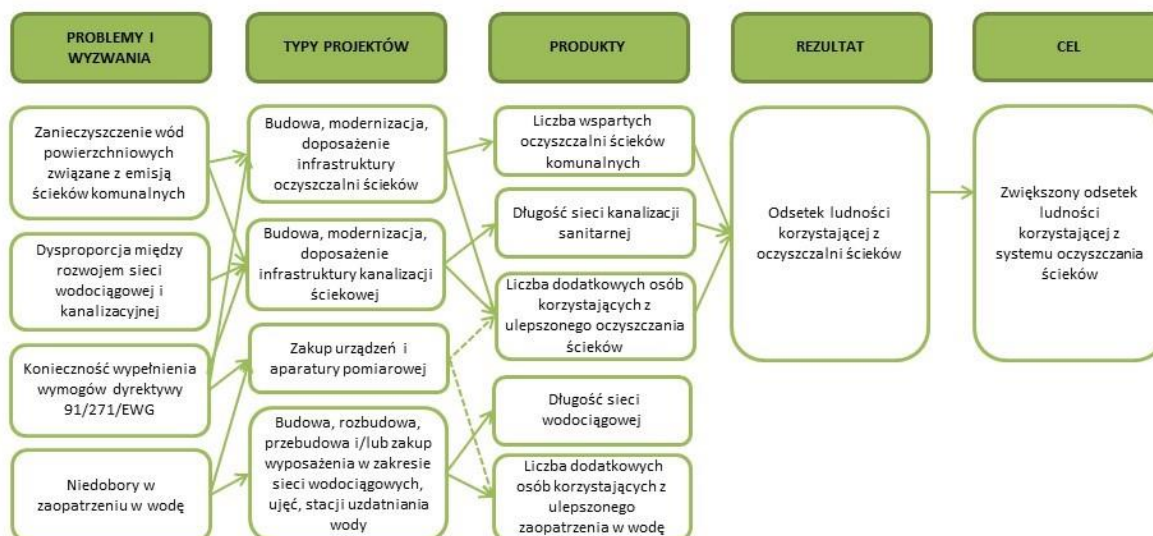
<sup>3</sup> Beneficjent podejmuje zobowiązanie, że na terenie realizacji sieci wodociągowej powstanie kanalizacja sanitarna obsługująca ten teren, która zostanie wykonana w ramach wydatków niekwalifikowanych projektu.

<sup>4</sup> Tj. gdy instalacje kanalizacyjne budynków są obecnie podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej lub do zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe, zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa.

<sup>5</sup> Zastosowane w RPO WP 2014-2020 do opisu produktów dla PI 6b wskaźniki *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków* oraz *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę* mają de facto charakter rezultatu i na poziomie SzOOP zostały zdefiniowane jako wskaźniki rezultatu bezpośredniego.

[Wpisz tutaj]

RYСУNEK 3. SCHEMAT LOGIKI INTERWENCJI W PI 6B



Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i SzOOP

TABELA 3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA LEŻĄCE U PODSTAW POŻĄDANEGO MECHANIZMU ZMIANY W OBSZARZE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ (PI 6B - DZIAŁANIE 4.3)

Lp.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
1	Projekty przyczynią się do osiągnięcia celów dyrektywy 91/271/EWG.	Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy ściekowej jest <i>Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)</i> , którego celem, poprzez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie ilości nieoczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed zanieczyszczeniem, w tym eutrofizacją. KPOŚK zawiera listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach. <b>W poddziałaniach 4.3.1 i 4.3.3 RPO WP 2014-2020 wspierane są wyłącznie inwestycje wpisane do VAKPOŚK dotyczące budowy, rozbudowy lub modernizacji sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków komunalnych w aglomeracjach od 2 do 10 tys. RLM. W ten sposób zapewniono, że realizowane projekty przyczynią się do realizacji celów dyrektywy 91/271/EWG (pod warunkiem, że założenia przyjęte w VAKPOŚK są poprawne).</b> Poza RPO WP 2014-2020, zgodnie z przyjętą demarkacją, wkład w realizację celu będą miały także projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM).
2	Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy stanu gospodarki wodno-ściekowej i osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego wód.	Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków komunalnych powinny skutkować <b>zmniejszeniem ładunku zanieczyszczeń z gospodarstw domowych, przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych, co powinno wpływać na poprawę stanu wód.</b> Osiągnięcie tego efektu warunkowane jest jednak całokształtem zjawisk w danej zlewni, w tym w szczególności dopływem zanieczyszczeń z innych niż komunalne źródeł (przede wszystkim rolnictwo i przemysł). Wpływ na pogorszenie stanu wód może mieć także niezrównoważony rozwój sieci wodociągowej (bez wdrożenia rozwiązań gwarantujących odbiór oraz oczyszczanie ścieków) na terenach nieskanalizowanych, generujący zwiększenie zużycia wody i zwiększenie ilości nieoczyszczonych ścieków komunalnych uwalnianych do środowiska. Poza RPO WP 2014-2020, zgodnie z przyjętą demarkacją, wkład w realizację celu będą miały także projekty dotyczące gospodarki ściekami komunalnymi, realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM oraz w PROW 2014-2020 w aglomeracjach poniżej 2 tys. RLM. Ponadto wpływ na poprawę jakości wód będzie miało wsparcie dotyczące ograniczania stosowania nawozów w rolnictwie, oferowane w PROW 2014-2020.

[Wpisz tutaj]

LP.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
3	Realizacja inwestycji przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców.	<p>Inwestycje z zakresu rozwoju kanalizacji sanitarnej (a pośrednio także budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków, których wydajność warunkuje możliwość podłączenia nowych odbiorców) oraz rozwoju sieci wodociągowej (a pośrednio także budowy i modernizacji ujęć i stacji uzdatniania wody, których wydajność warunkuje możliwość podłączenia nowych odbiorców) <b>wpływają na zaspokojenie potrzeb mieszkańców dotyczących dostępności do kluczowych usług komunalnych</b> (sieci kanalizacyjnej i wodociągowej). Ponadto, poprzez wpływ inwestycji z zakresu kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków na poprawę stanu wód <b>zmniejszają się zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi związane z zanieczyszczeniem wód (poprawa jakości środowiska)</b>. Czynniki te powinny mieć wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców regionu.</p> <p>Ograniczenie może stanowić niechęć mieszkańców do podłączania się do nowobudowanej sieci kanalizacyjnej ze względu na spodziewane wyższe koszty odbioru ścieków (lub zaopatrzenia w wodę). W związku z tym, dla każdego kompleksowego rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na danym obszarze powinny rozpatrywane różne warianty (np. kanalizacja zbiorcza, przydomowe oczyszczalnie ścieków lub małe, niezależne systemy kanalizacji i oczyszczania ścieków) dostosowane z jednej strony do gęstości zaludnienia, z drugiej zaś do potrzeb i możliwości finansowych mieszkańców.</p> <p>Poza RPO WP 2014-2020, zgodnie z przyjętą demarkacją, na poprawę jakości życia wpływ będą miały także projekty dotyczące gospodarki ściekami komunalnymi, realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM oraz w PROW 2014-2020 w aglomeracjach poniżej 2 tys. RLM.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i wyników badań ewaluacyjnych

### 2.3.4 PI 6c - DZIAŁANIE 4.4 KULTURA, DZIAŁANIE 4.6 KULTURA - ZIT

W działaniach 4.4 i 4.6 wsparcie zostało ukierunkowane na polepszenie stanu obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych oraz działania wpływające na rozwój zasobów kultury m.in. poprzez poprawę jakości funkcjonowania instytucji kultury. Wspierane przedsięwzięcia obejmują prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych i zabytków ruchomych<sup>6</sup>, w celu ich udostępnienia jako atrakcje kulturalne regionu. Ponadto przewidziano dofinansowanie rozbudowy, przebudowy i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury, w tym: teatrów, bibliotek, ognisk artystycznych, muzeów, domów kultury, galerii sztuki. Elementami uzupełniającymi projektów mogły być: budowa, rozbudowa lub przebudowa infrastruktury służącej udostępnianiu zabytków (w tym dla osób z niepełnosprawnościami), zapewnienie wyposażenia służącego do monitoringu i zabezpieczenia zabytków nieruchomych oraz instytucji kultury na wypadek zagrożeń.

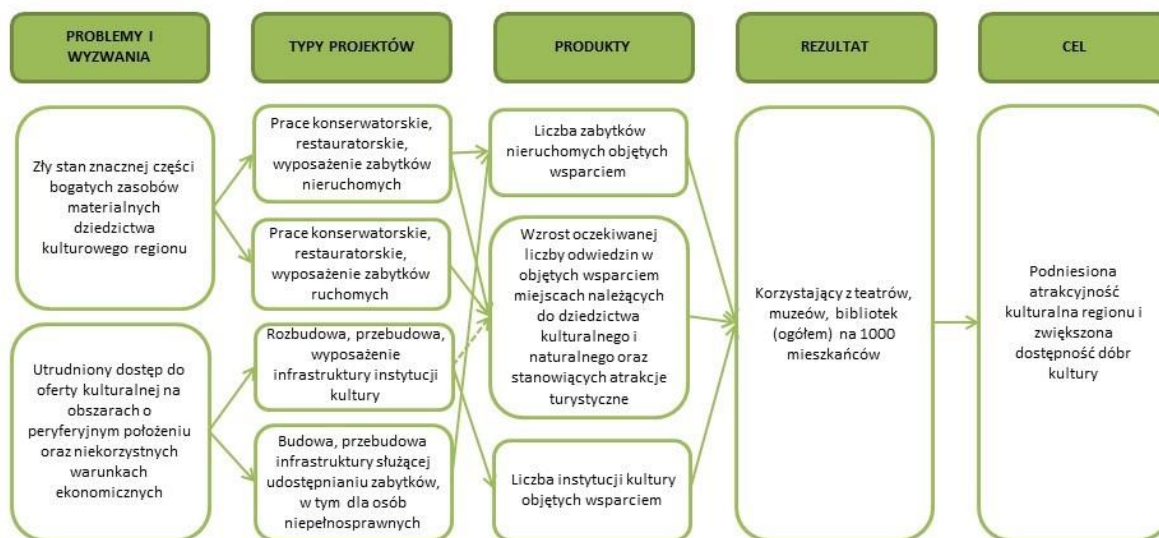
Zaplanowany zakres interwencji został trafnie dostosowany do zdiagnozowanych potrzeb i wyzwań województwa w obszarze ochrony zabytków i kultury. Charakteryzuje się kompleksowym podejściem do tworzenia potencjału podniesienia atrakcyjności kulturalno-turystycznej regionu oraz zwiększenia dostępności dóbr kultury. Biorąc pod uwagę rolę kultury w procesie jednoczenia obywateli, rozwijania umiejętności współpracy, kreatywności jednostek i wzmacniania więzi międzyludzkich, oczekiwane efekty społeczne obejmują

<sup>6</sup> Zabytki ruchome objęto wsparciem tylko w działaniu 4.4

[Wpisz tutaj]

zmniejszanie marginalizacji niektórych rejonów województwa w zakresie korzystania z dóbr kultury.

RYСУNEK 4. SCHEMAT LOGIKI INTERWENCJI W PI 6C



Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i SzOOP

TABELA 4. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA LEŻĄCE U PODSTAW POŻĄDANEGO MECHANIZMU ZMIANY W OBSZARZE KULTURY (PI 6C - DZIAŁANIA 4.4 I 4.6)

Lp.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
1	Efektom interwencji ma być podniesienie atrakcyjności kulturalno-turystycznej regionu.	<p>Założono, że przedsięwzięcia ukierunkowane na kompleksową ochronę i zachowanie <b>zasobów dziedzictwa kulturowego</b> (m.in. prace remontowo-konserwatorskie zabytków ruchomych i nieruchomych) umożliwią <b>przywrócenie ich dobrego stanu, zabezpieczenie przed degradacją oraz możliwość ich udostępnienia społeczeństwu</b>. Ponadto założono, że rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury wpłynie na poprawę <b>jakości funkcjonowania instytucji kultury</b>. Efektem poprawy stanu zabytków i poprawy jakości funkcjonowania instytucji kultury powinno być z kolei <b>przyciągnięcie turystów i wzrost ruchu turystycznego w regionie</b>.</p> <p>Warunkami uzyskania pożądanego efektu w postaci podniesienia atrakcyjności kulturalno-turystycznej regionu jest skierowanie wsparcia na te zabytki i instytucje kultury, które faktycznie mają <b>potencjał stanowienia atrakcji turystycznych</b> (co warunkuje m.in. ich dostępność transportowa oraz oferta kulturalno-turystyczna), a <b>także przeprowadzenie takiego zakresu prac, który faktycznie będzie podnosił atrakcyjność obiektów zabytkowych dla odwiedzających</b> ( np. poprzez nadanie im nowych funkcji) lub który będzie wpływał na <b>rozszerzenie oferty instytucji kultury</b>.</p> <p>Poza RPO WP 2014-2020, wkład w realizację przyjętego celu będą miały także projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 (zgodnie z przyjętą demarkacją dot. wartości projektu) oraz w ramach programów INTERREG i PROW 2014-2020.</p>
2	Interwencja przyczynić się ma do zapewnienia mieszkańcom regionu możliwie równych szans korzystania z dóbr kultury, a co za tym idzie do stopniowego eliminowania marginalizacji niektórych rejonów	<p>Projekty nakierowane na poprawę jakości funkcjonowania instytucji kultury (m.in. poprzez rozbudowę, przebudowę i/lub zakup wyposażenia instytucji kultury) powinny przekładać się na <b>wzrost udziału mieszkańców regionu w życiu kulturalnym</b>. Działania infrastrukturalne związane z udostępnianiem zabytków, w tym dla osób z <b>niepełnosprawnościami, powinny skutkować zwiększeniem liczby osób, w tym z niepełnosprawnościami, odwiedzających miejsca objęte wsparciem</b>. Rozszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej powinno przynieść także korzyści społeczne takie, jak więzi społeczne, wzrost zaangażowania społecznego oraz budowanie kapitału społecznego. <b>Warunkiem eliminowania marginalizacji rejonów w zakresie dostępu do kultury będzie skierowanie interwencji do tych rejonów, w których marginalizacja faktycznie występuje</b> (tj. poza dużymi ośrodkami miejskimi). <b>Warunkiem zaistnienia</b></p>

[Wpisz tutaj]

LP.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
	województwa w tym zakresie.	<b>efektów społecznych będzie także faktyczny wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionów marginalizowanych.</b> Poza RPO WP 2014-2020, wkład w realizację przyjętego celu będą miały także projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 (zgodnie z przyjętą demarkacją dot. wartości projektu) oraz w ramach programów INTERREG i PROW 2014-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i wyników badań ewaluacyjnych

### 2.3.5 PI 6D - DZIAŁANIE 4.5 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

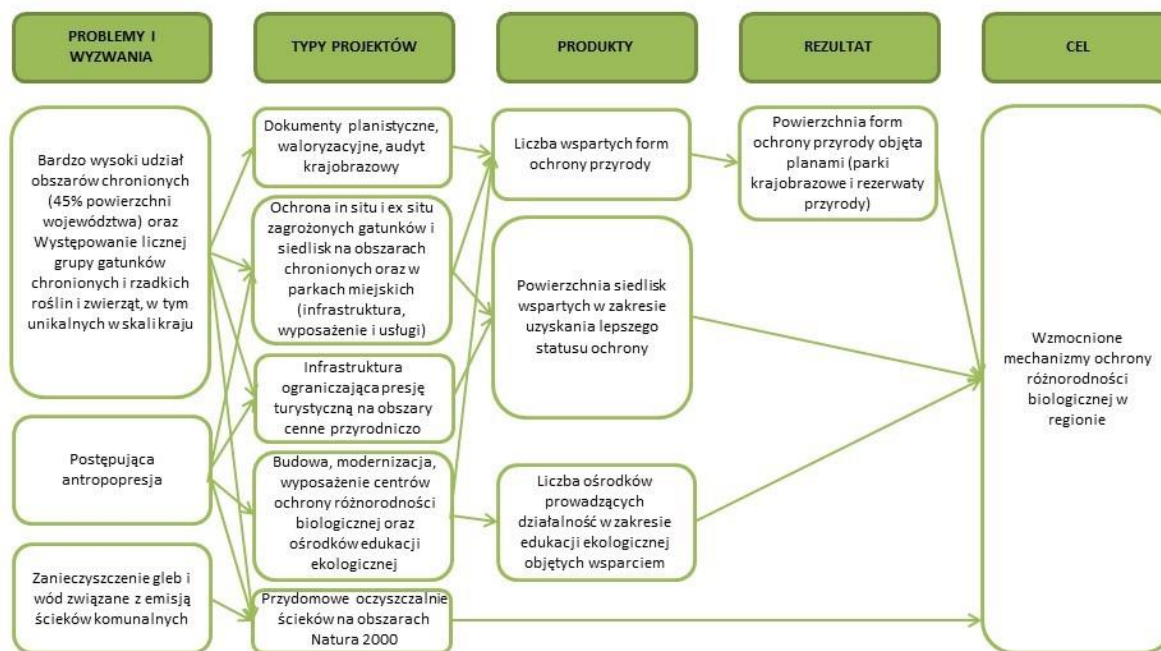
W działaniu 4.5 założono wsparcie przedsięwzięć, które przyczynią się do przywrócenia i zachowanie różnorodności biologicznej, odpowiedniego ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach przyrodniczo cennych oraz wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców i jakości informacji o środowisku. Przewidziano wsparcie następujących grup przedsięwzięć:

- opracowanie dokumentów planistycznych i inwentaryzacyjnych,
- ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach chronionych,
- budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury, w tym infrastruktury służącej ograniczaniu negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo,
- tworzenie i doposażenie centrów ochrony różnorodności biologicznej, modernizacja i doposażenie ośrodków edukacji ekologicznej,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w celu minimalizacji zanieczyszczeń wód i gleb na obszarach Natura 2000.

Zaplanowany zakres interwencji został trafnie dostosowany do zdiagnozowanych potrzeb i wyzwań województwa w obszarze ochrony różnorodności biologicznej i charakteryzuje się kompleksowym podejściem do tworzenia potencjału wzmocnienia mechanizmów ochrony różnorodności biologicznej w regionie.

[Wpisz tutaj]

RYСУNEK 5. SCHEMAT LOGIKI INTERWENCJI W PI 6D



Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i SzOOP

TABELA 5. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA LEŻĄCE U PODSTAW POŻĄDANEGO MECHANIZMU ZMIANY W OBSZARZE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ (PI 6D - DZIAŁANIE 4.5)

Lp.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
1	Efektem interwencji ma być przywrócenie i zachowanie różnorodności biologicznej.	<p>Działania obejmujące ochronę czynną cennych gatunków i siedlisk, realizowane zgodnie z opracowanymi dokumentami planistycznymi, powinny prowadzić do przywrócenia i zachowania różnorodności biologicznej. Warunkiem zmiany jest <b>prawidłowość założeń przyjętych na etapie planowania oraz realizacja pełnego zestawu zaplanowanych kompleksowo działań</b>. Wpływ na osiągnięte efekty będą miały czynniki zewnętrzne, w tym <b>uwarunkowania klimatyczne</b> (w szczególności zjawiska związane ze zmianą klimatu) oraz <b>antropopresja</b> (np. dopływ zanieczyszczeń, presja turystyczna). W działaniu 4.5, poza działaniami służącymi ochronie czynnej, przewidziano także opracowanie dokumentów planistycznych oraz działania z zakresu ograniczania dopływu zanieczyszczeń (przydomowe oczyszczalnie ścieków), ograniczania presji turystycznej i edukacji społeczeństwa (które powinny skutkować ograniczeniem antropopresji). <b>Warunkiem zaistnienia zmiany jest przeprowadzenie zestawu kompleksowych, niezbędnych działań na danym terenie cennym przyrodniczo</b>. Ograniczenie stanowić może dostępna pula środków na realizację niezbędnych działań.</p> <p>Wpływ na zmiany, poza interwencją RPO WP 2014-2020, będzie miała także interwencja POIiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020 oraz wsparcie oferowane przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Rzeszowie oraz w ramach programu LIFE.</p>
2	Efektem interwencji ma być ukierunkowanie ruchu turystycznego w sposób, który przyczyni się do ochrony dziedzictwa przyrodniczego i promowania wartości chronionych.	<p>Działania z zakresu małej infrastruktury służącej kanalizacji ruchu turystycznego przyczynią się do ochrony dziedzictwa przyrodniczego <b>pod warunkiem, że zostaną zrealizowane na obszarach cennych przyrodniczo, na których realnie występuje presja turystyki na siedliska i gatunki zagrożone</b>. Występuje ryzyko, że rozwój infrastruktury turystycznej może wpłynąć na wzrost ruchu turystycznego i zwiększenie presji na wrażliwe zasoby przyrody.</p> <p>Wpływ na zmiany, poza interwencją RPO WP 2014-2020, będzie miała także interwencja POIiŚ 2014-2020 oraz wsparcie oferowane przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Rzeszowie oraz w ramach programu LIFE.</p>

[Wpisz tutaj]

LP.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
3	Efektom interwencji ma być wzrost poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i jakości informacji o środowisku.	<p>Wsparcie na działania informacyjno-promocyjne towarzyszące projektom z zakresu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków powinno skutkować wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców. Warunkiem zaistnienia zmiany jest <b>dobrze zaplanowanie zakresu działań, dostosowanie informacji do poszczególnych grup odbiorców oraz skuteczne przeprowadzenie działań</b>. Dodatkowo w sposób pośredni na poziom świadomości ekologicznej wpływać będą przedsięwzięcia polegające na doposażeniu lub modernizacji ośrodków edukacji ekologicznej (poprzez zwiększenie potencjału tych ośrodków do prowadzenia edukacji ekologicznej) oraz działania z zakresu promowania form ochrony przyrody w ramach infrastruktury turystycznej (poprzez zwiększenie dostępu do informacji dla mieszkańców). Warunkiem zmiany jest w tym przypadku <b>realne wykorzystanie powstałej infrastruktury i wyposażenia w ramach odpowiednio prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych</b>.</p> <p>Wpływ na zmiany, poza interwencją RPO WP 2014-2020, będzie miała także interwencja POIiŚ 2014-2020, INTERREG oraz wsparcie oferowane przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Rzeszowie oraz w ramach programów LIFE i INTERREG.</p>

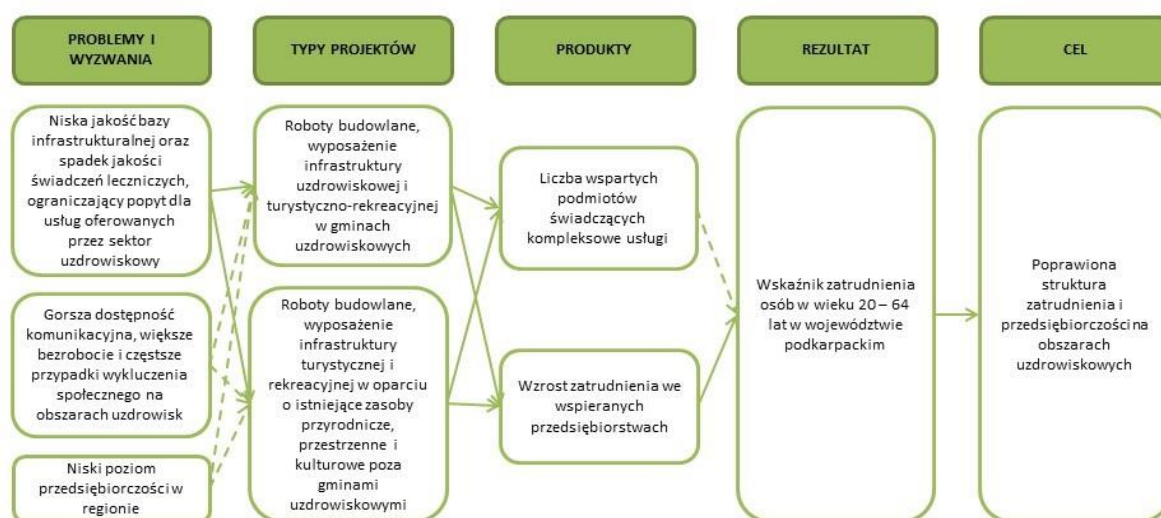
Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i wyników badań ewaluacyjnych

### P2.3.6 PI 8B - DZIAŁANIE 6.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO REGIONU

W działaniu 6.1 przewidziano wsparcie przedsięwzięć, które przyczynią się do podniesienia atrakcyjności gmin uzdrowiskowych, w tym atrakcyjności inwestycyjnej i poprawy jakości oferty leczniczo-uzdrowiskowej, co z kolei powinno przełożyć się na stopniowy wzrost zatrudnienia, a w konsekwencji rozwój społeczno-gospodarczy regionu, w tym zmniejszenie dysproporcji rozwojowych.

Zaplanowany zakres interwencji został trafnie dostosowany do zdiagnozowanych potrzeb i wyzwań obszarów uzdrowiskowych i charakteryzuje się wysokim potencjałem bezpośredniego wpływu na poprawę jakości oferty leczniczo-uzdrowiskowej, wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej tych obszarów. Oczekiwany efekt w postaci poprawy struktury zatrudnienia i przedsiębiorczości w regionie ma jednak charakter pośredni i długofalowy (tego typu efekty nie będą mogły zostać potwierdzone w ramach obecnej ewaluacji).

RYСУNEK 6. SCHEMAT LOGIKI INTERWENCJI W PI 8B



Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i SzOOP

[Wpisz tutaj]

TABELA 6. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA LEŻĄCE U PODSTAW POŻĄDANEGO MECHANIZMU ZMIANY W OBSZARZE ROZWOJU POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO (PI 6D – DZIAŁANIE 6.1)

Lp.	POŻĄDANA ZMIANA	OPIS MECHANIZMU ZMIANY ORAZ CZYNNIKÓW WARUNKUJĄCYCH I MAJĄCYCH WPŁYW NA ZMIANĘ
1	Interwencja przyczyni się do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej obszarów bazujących na zasobach przyrodniczych, przestrzennych i kulturowych, co z kolei przełoży się na stopniowy wzrost zatrudnienia, a w konsekwencji rozwój społeczno-gospodarczy regionu.	<p>Inwestycje w modernizację i wyposażenie infrastruktury leczniczo-uzdrowskiej i turystyczno-rekreacyjnej na terenach uzdrowisk i na terenach ubiegających się o status uzdrowiska powinny skutkować <b>poprawą jakości i rozszerzeniem wachlarza świadczonych usług leczniczo-uzdrowskich oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej miejscowości uzdrowskich lub ubiegających się o status uzdrowiska</b>. Bezpośrednie efekty projektów powinny generować <b>wzrost zatrudnienia we wspartych podmiotach świadczących usługi leczniczo-uzdrowskie oraz w innych podmiotach działających na obszarach uzdrowskich</b>. Oczekiwanym efektem bezpośrednim interwencji powinien być <b>wzrost liczby przyjeżdżających do uzdrowisk kuracjuszy i turystów, a co za tym idzie - zwiększenie popytu na usługi związane z ich obsługą, co pozwoli zwiększyć liczbę podmiotów gospodarczych oraz poziom zatrudnienia w firmach powiązanych z uzdrowskimi</b> (gastronomia, hotelarstwo, handel). Warunkiem zaistnienia oczekiwanej zmiany będzie <b>koncentracja środków i odpowiednia skala działań podejmowanych równoległe przez podmioty świadczące usługi leczniczo-uzdrowskie oraz gminy</b>. Warunkiem oczekiwanej zmiany są również <b>równoległe inwestycje podnoszące dostępność transportową i ofertę rekreacyjno-kulturalną obszarów objętych wsparciem, działania na rzecz poprawy jakości środowiska na obszarach uzdrowisk (jakość powietrza, jakość wód, rozwój terenów zieleni), odpowiednie działania promujące uzdrowiska, a także korzystna koniunktura na rynku usług turystycznych i prozdrowotnych</b>. Warunkiem utrzymania pozytywnych zmian związanych z jakością i różnorodnością świadczonych usług uzdrowskich będzie także odpowiednia <b>polityka kadrowa i finansowa w podmiotach świadczących usługi w obszarze lecznictwa uzdrowskiego</b>. W związku z tym, że podmioty leczniczo-uzdrowskie realizują przede wszystkim świadczenia finansowane ze środków publicznych, warunkiem utrzymania pozytywnych zmian związanych z jakością i różnorodnością świadczonych usług uzdrowskich będzie również podejście NFZ do finansowania świadczeń realizowanych przez te podmioty.</p> <p>Uzupełnieniem działań inwestycyjnych (EFRR) podejmowanych w ramach PI 8b w ramach RPO WP 2014-2020 będą działania finansowane z EFS, obejmujące doskonalenie umiejętności i kwalifikacji osób zatrudnionych w uzdrowskach (kadra medyczna, personel pozamedyczny obsługujący sanatoria) w celu poszerzenia pakietu i jakości świadczonych usług.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WP 2014-2020 i wyników badań ewaluacyjnych